

"Młody Jan Paweł II" czyli czego nie zobaczycie w publicznej telewizji

Autor tekstu: **Maciej Psyk**

W Wielkanoc brytyjska BBC wyemitowała film dokumentalny „[Młody Jan Paweł II – świadek zła](#)” (http://www.bbc.co.uk/iplayer/episode/b00jz1y9/Young_John_Paul_II_Witness_to_Evil/) ^[1]. Film rekonstruuje młodzieńcze lata przyszłego papieża spędzone w Krakowie podczas okupacji. Większość rozmówców – w tym wszyscy, którzy znali go osobiście jak Halina Królikiewicz-Kwiatkowska czy Adam Boniecki – mówi po polsku, co jest następnie tłumaczone na angielski. Mimo tego próżno by szukać infantylnych zachwyków nad „wujkiem Lolkiem”, „chodzeniem na kremówki” czy jego „wspaniałą poezją”, które należą do kanonu jego biografii w Polsce.

Właśnie dzięki wysokiemu poziomowi film odkrywa jak osobiste doświadczenie ekstremalnej przemocy i zniewolenia narodu ukształtowało Karola Wojtyłę i popchnęło w stronę kapłaństwa. Pozwala także zrozumieć jak to się stało, że przez oficjalną historiografię został nazwany „obrońcą praw człowieka” (co doprowadziło aż do dwukrotnego zgłoszenia go do Pokojowej Nagrody Nobla), mimo iż wiele jego słów i czynów jako papieża stało w sprzeczności z wysiłkami obrońców praw człowieka, np. w kwestii gwałtów na kobietach jako zbrodni wojennej. Jego wizja praw człowieka, ukształtowana przez wojnę i okupację, była – można wywnioskować z filmu – inna niż przyjmuje się to obecnie. Akcent kładła na wolność polityczną i religijną, nie obejmując jednak równouprawnienia i praw kobiet. Była to wizja będąca reakcją na nazizm podczas gdy Powszechna Deklaracja Praw Człowieka była pośmiertną spuścizną Oświecenia i nawiązywała raczej do Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela Rewolucji Francuskiej. „Zrozumienie młodości Karola Wojtyły jest kluczem do zrozumienia jego pontyfikatu” – mówi jeden z rozmówców.

„Początkowo nie chciał być księdzem lecz aktorem” – to najbardziej „błuzniercze” zdanie w całym filmie, który ma wielki szacunek do jego przeżyć wojennych i udziału w konspiracji a poza tym przybliży realia okupacji, np. aresztowanie profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego przez SS.

Śmierć ojca w 1941 roku była cezurą, po której porzucił aktorstwo i skierował się ku teologii. Pozbawiony rodziny i wiedząc o codziennych zbrodniach nazistów, w Kościele katolickim odnalazł nową rodzinę a w religii – ucieczkę od otaczającej go grozy. Stopniowo przekonywał się też co do własnego wybraństwa, zwłaszcza po tym jak został ranny po potrąceniu przez niemiecką ciężarówkę. Przez ten pryzmat można odczytywać – krytykowane nawet przez wielu teologów jako kłopotliwe – uwielbienie dla Matki Boskiej Fatimskiej i przekonanie, że go uratowała w zamachu.

Film opisuje także mało znany fakt – pod koniec wojny pół roku spędził zamknięty wraz z innymi klerykami w pałacu kardynała Sapiehy, nie mogąc wyjść na ulicę. Jedyną pociechę miał wówczas w modlitwie i studiach teologicznych. Według twórców filmu w takich warunkach musiało u niego dojść do depresji i ostatecznego zerwania ze światem świeckich.

Pontyfikat Jana Pawła II przez wielu krytykowany był jako konserwatywny a jego poglądy – gloryfikujące cierpienie i cierpiętnictwo. Odmawiał kobietom kwalifikacji „antropologicznych” do kapłaństwa oferując w zamian doprowadzony do ekstremum kult macierzyństwa. „Młody Jan Paweł II – świadek zła” daje klucz do rozwiązania tych zagadek. Strata matki w dzieciństwie i pięć lat okupacji ukształtowały go na resztę życia. Stąd przepaść między jego w pewnym sensie ekstremalną wizją katolicyzmu a katolikami urodzonymi w liberalnych demokracjach. Szkoda, że tak ciekawy dokument można obejrzeć tylko po angielsku, mimo iż wypowiadają się w nim w większości Polacy. To, jak widać, produkt eksportowy. Na rynek wewnętrzny mamy kremówki i wujka Lolka.

Zobacz także te strony:

[Cienie pontyfikatu Jana Pawła II](#)

Przypisy:

^[1] Wcześniej także w [telewizji amerykańskiej](#) - przyp. red.

Maciej Psyk

Publicysta, dziennikarz. Z urodzenia śląszczanin. Ukończył politologię na

Uniwersytecie Szczecińskim. Od 2005 mieszka w Wielkiej Brytanii. Członek-założyciel Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów oraz członek British Humanist Association i afiliowanego Ealing Humanist Association.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 17-04-2009)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6486) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6486>)

Contents Copyright © 2000-2009 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2009 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl